

Att lyssna till radio

bP 505/3

National Library
of Sweden

Kurt Törnqvist
Oktober 1964

Medd nr 3.

ATT LYSSNA TILL RADIO

Mendelsohn, Harold: Listening to Radio. Ur Lewis Anthony Dexter and David Manning White, Editors: People, Society and Mass Communications. New York, 1964

Att radion överlevt den hårda konkurrensen från TV tyder enligt Mendelsohn på att dessa båda media tillgodoser helt olika funktioner hos sina publikmassor. Somliga av de funktioner, som radion fullgör för sina lyssnare, är uppenbar. Men Mendelsohn vill tränga djupare och avslöja de mera subtila och djupare liggande psykologiska behov, som radion tillfredsställer hos individen. Hans undersökning bygger på 1.000 intervjuer med en representativ sample av personer i storstadsområdet New York - New Jersey. Dessutom intervjuades en kvalitativ subsample på 150 personer mera ingående. Undersökningen företogs i slutet av 1961.

Radions "inramnings"-funktion

De flesta av de intervjuade lyssnarna (78 %) ansåg att radion spelar en betydelsefull roll i deras vardagsliv. För många lyssnare "inramar" radion dagen, ger den dess upptakt och avslutning. På morgonen "tonar" radion in lyssnaren genom rapporter om föregående dags händelser, det aktuella läget för dagen och eventuell risk för regn och förbereder honom därigenom för hans möte med yttervärlden. Denna intoningsfunktion hos radions morgonprogram bidrar ofta att anslå sinnesstämningen och humöret hos lyssnaren. Medan morgonprogrammet har en allmänt upplivande effekt, är funktionen hos det sena kvällsprogrammet allmänt lugnande. Dagens spänning och oro har avtagit. Det hotande regnet kom och for. Nya vägar till förhandling med Sovjet tycks öppna sig. Lyssnaren markerar slutet på dagens händelser genom att slå på radion och höra de senaste nyheterna och kvällsmusiken, innan han somnar in.

Radions sällskapsfunktion

Allmänt talat fungerar radion som en underhållande kamrat och hjälper till att fylla ut de tomrum, som skapas av 1) rutinmässiga och enformiga arbetsuppgifter och av 2) känslor av social isolering och ensamhet. För den

uttröttade modern, vars liv i hemmet kretsar kring barn och arbete under en stor del av dagen, introducerar radion ett vuxenelement, som skänker både sällskap och förströelse. För den individ, som på grund av antingen sin sysselsättning eller sin oförmåga är avskuren från normalt samliv under större delen av dagen, tjänar radion som ett pålitligt, ofarligt och angenämt mänskligt surrogat.

Radions betydelse för sinnesstämningen

Viktig är också radions förmåga till anpassning efter lyssnarens humör eller psykologiska sinnestillstånd. Mångfalden av radiostationer ger lyssnaren tillfälle att välja program som antingen 1) står i överensstämmelse med hans aktuella sinnestillstånd eller 2) kan åstadkomma en förändring av lyssnarens humör. Dessa två grundläggande humörfunktioner hos radion - att vidmakthålla och att skapa önskade psykologiska klimat - påverkar i hög grad lyssnarnas val av stationer och program. Detta gäller särskilt musik. Om lyssnaren önskar ackompanjemang till sitt aktiva humör, söker han musik, som han tycker är pigg och livlig. Om han däremot vill bli av med en obehaglig och dystert sinnesstämning, försöker han finna en spänningslindrande musik, som han anser vara avkopplande.

Radion som en förmedlare av nyheter och information

Många radiolyssnare slår på sina radioapparater speciellt för att höra på nyheterna. I synnerhet i kristider använder man radion som en källa till omedelbar information i en strävan att försöka följa med händelseutvecklingen allt efter som denna äger rum. Risken för övermättnad med mycket tätt återkommande nyhetssändningar (ofta med samma nyheter) synes avläggas. Lyssnarna tycks helt enkelt ej få nog av nyheter. Vare sig nyhets-sändningen är en upprepning av vad som redan sänts eller den utökas med några nya detaljer eller den rapporterar enbart färskas nyheter, tycks detta ej påverka lyssnarnas lyssnarvanor. Sålunda förklarade 80 av 100 lyssnare, som utsattes för intensiva intervjuer, att de ej skulle slå av en given stations nyheter - även om de hade valt stationen för att lyssna på musik och redan hade hört nyheterna.

Jämte känslan av att alltid vara välunderrättad skänker radionyheter lyssnaren en möjlighet till ställföreträdande deltagande i dagens stora händelser. I en värld av överväldigande komplex karaktär, där individens roll då det gäller att forma händelser håller på att bli alltmer obetydlig, blir möjligheterna att "följa med" ett substitut för ett aktivt engagemang i

dagens frågor och händelser.

Radions "sociala kontakt"-funktion

Liksom radion tillåter lyssnaren att "deltaga" psykologiskt i dagens nya händelser, ger den honom också möjlighet att dela med andra en omfattande mångfald av händelser av gemensamt intresse. Lyssnaren använder radion att knyta sig själv närmare till andra lyssnare enbart på grund av att de haft samma lyssnarupplevelser. För många lyssnare blir dessa gemensamma upplevelser en utgångspunkt för samtal och diskussion. I denna process tjänar mycket av radions "talade" innehåll som ett socialt kontaktmedel genom att förse lyssnarna med samtalsämnen.

Avslutning

Radion spelar alltjämt en viktig roll i många människors vardagsliv. Dess betydelse ligger enligt Mendelsohn främst i radions förmåga att tillgodose viktiga psykologiska behov hos lyssnarna. Hans undersökning är inte omfattande men genom att gå på djupet har Mendelsohn lyckats avvinna radiolyssnandet andra aspekter av värde än de, som kommer fram vid enbart statistiska undersökningar av radiopubliken.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

KUNGL. BIBL.
25. 10. 67
STOCKHOLM